

Закон за спречување и заштита од дискриминација

**Граѓански спорови кои произлегуваат
од Законот за заштита од
дискриминација**

м-р Санде Зиков
Судија во Апелационен суд Скопје,
АСЈО Павел Шатев Скопје 23.04.2021

Основи за дискриминација

- пол
- раса
- боја на кожа
- род
- припадност на маргинализирана група
- етничка припадност
- јазик
- државјанство
- социјално потекло
- религија или верско уверување
- други видови уверувања

Основи за дискриминација

- образование
- политичка припадност
- личен или општествен статус
- ментална и телесна попреченост
- возраст
- семејна или брачна состојба
- имотен статус
- здравствена состојба
- или која било друга основа која е предвидена со закон или со ратификувам меѓународен договор

Примена на законот

- 1) Работата и работните односи
- 2) Образование, наука и спорт
- 3) Социјална сигурност, социјална заштита, ПИО, здравствено осигурување и заштиа
- 4) Правосудство и управа
- 5) Домување
- 6) Јавно информирање и управа
- 7) Пристап до добра и услуги
- 8) Членување и дејствување во разни форми на организации, здруженија или фондации засновани на членство
- 9) Култура
- 10) Други области определени со закон

Облици на дискриминација

- Директна и индиректна дискриминација
- Вознемирување
- Дискриминација на лица со ментална и телесна попреченост
- Повикување/поттикнување на дискриминација
- Виктимизација
- Дискриминација во обезбедување на добра и услуги
- Потешки облици на дискриминација

Надлежности и постапување на Комисијата за заштита од дискриминација

- КЗД е самостоен и независен орган, има својство правно лице со седиште во Скопје
- КЗД е составен од седум члена кои се именувани од Собранието на РМ
- Членовите на Комисијата имаат мандат од пет години со право на повторен избор.
- Од редот на членовите се избира претседател со мандат од една година

Надлежности на Комисијата

- Постапува по претставки, дава мислења и препораки
- Дава информации за покренување на постапки
- Покренува иницијатива за поведување на постапка
- Поднесува годишен извештај до Собранието на РМ
- Ја информира јавноста за случаите на дискриминација и презема активности за едукација и промоција на еднаквоста и човековите права
- Го следи спорведувањето на овој закон, иницира измени на прописи заради спроведување и унапредување на заштита од дискриминација.
- Дава препораки на државните органи за преземање на мерки за остварување на еднаквоста

- Воспоставува соработка со органите надлежни за остварување на еднаквоста и заштита на човековите права во локалната самоуправа.
- Соработува со национални тела на други држави и меѓународни организации.
- Прибира статистички податоци и други податоци формира база на податоци, спороведува студии, истражувања и обуки во врска со дискриминација.
- Донесува деловник за работа и други акти на внатрешната организација на работа .

Постапување на Комисијата

- Комисијата постапува по претставки за наводна дискриминација поднесени од страна на физичко или правно лице
- Постапката пред Комисијата е бесплатна, подносителите се ослободени од плаќање на административана такса
- Претставката може да се поднесе најдоцна во рок до три месеци од денот кога била сторена повредата или најдоцна една година од дознавањето на актот на дискриминација.

Мислење и препораки

- Комисијата дава мислење за наводната дискриминација во рок од 90 дена од денот на поднесување на претставката.
- По писменото мислење, а по утврдената дискриминација комисијата препорачува начин на отстранување на повредата на правото.
- Лицето на кое препораката е упатена должно е во рок од 30 дена да ја отстрани повредата на правото и да ја извести комисијата.

Судска надлежност

- Парнична постапка
- Итност на постапката
- Месна надлежност

Уставен суд на Република Македонија

- Уставот предвидува заштитен механизам од каков било облик на дискриминација заснован на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност преку поднесување на иницијатива/барање до Уставен суд за заштита од дискриминација.
- Со иницијативата може да се бара дека определена одлука или практика, состојба го нарушува принципот на еднаквост и на недискриминација.

Управен суд

- Управна судска заштита опфака заштита на правата на граѓаните од повреди сторени со поединечни незаконски акти на државанта управа и други органи и организации кои вршат јавни овластувања .

ОСНОВНИ СУДОВИ

- Тужителот бара да се утврди дека тужениот го повредил правото на тужителот на еднаков третман, односно дејствието што го презел или пропуштил довело до повреда на правото на еднаквост, т.е пресуда со која се констатира постоење на дискриминација
- Да се бара да се забрани преземање на дејствија со кој се крши правото на тужителот на еднаков третман, односно да се извршат дејствија за отстранување на дискриминација или нејзините последици

- Да се бара да се надомести материјалната или нематеријалната штета причинета со повреда на правата – во овој случај судот одлучува за основаноста и висината на барањето за обештетување.
- Да се бара да се објави во медиумите делумно или целосно пресудата со која е утврдено повреда на правото на еднакво постапување на трошок на тужениот доколу повредата е сторена со посредство на медиумите или доколку е потребно да се објави пресудата заради целите на специјалната и генералната превенција.

Товар на докажување

- Докажувањето дека немало дискриминација паѓа на товар на спротивната странка
- Оваа одредба не се применува во прекршочната и казнената постапка

Заедничка тужба за заштита од дискриминација

- Како сопарничари во постапка пред судот можат да настапат здруженија, фондации или други организации преку поднесување на тужба, ако сторат веројатно дека со постапувањето на тужениот е повредено правото на еднакво постапување на поголем број луѓе (заштита на колективен интерес)

Значење на посебни изрази

- Афирмативни мерки
- Дискриминација
- Дискриминаторко однесување и постапување
- Ефективна заштита

Методи на учење

- Презентација
- Дискусија
- Студија на случај
- сесии (прашања и одговори)

БЛАГОДАРАМ НА ВНИМАНИЕТО